

Projekt:

Autonomní sociální centrum Klinika

Sociální centra jsou komunitní prostory, které fungují v celé řadě zemí Západní Evropy (v Itálii, Španělsku, Řecku, Německu, Holandsku, Velké Británii, Dánsku, ale i v Polsku či Slovinsku). V městech, kde probíhá intenzivní komodifikace městského prostoru a každodenního života jeho obyvatel, která se projevuje na straně jedné růstem nákladů na bydlení a život ve městě jako takový, a na straně druhé v rozvoji především takových aktivit, které se řídí logikou podnikání a zisku, představují sociální centra důležitá místa pro celou řadu kulturních, sociálních a politických aktivit, které spojuje to, že jsou založeny na dobrovolnosti, neziskovosti a nekomerčnosti.

Proč v Praze potřebujeme autonomní sociální centrum? Protože Praha v současnosti patří mezi nejlukrativnější města v Evropě, spolu s takovými velkoměsty jako Londýn, Berlín, Hamburk, Frankfurt či Paříž. To vede k nárůstu cen nemovitostí a nájmu. Čím dál tím více aktivit se podřizuje a/nebo je nuceno se podřizovat logice zisku a směnné hodnoty.

Praha proto potřebuje prostory, které se budou vymaňovat z této generalizující se tržní logiky, protože člověk není jen homo economicus. Pro rozvoj demokracie, kterou chápeme jako proces, kdy se lidé podílejí (anebo alespoň mají možnost se podílet) na rozhodování o věcech veřejných, o tom jak město vypadá a jakým směrem se vyvíjí, jsou takové prostory nezbytné. Praha potřebuje místa a prostory, které budou otevřeny hodnotám užitným, kde bude možné rozvíjet sociální vztahy, které přesahují úzký individuální zájem. Praha potřebuje místa a prostory, kde se lidé scházejí jakožto občané a ne jako spotřebitelé, protože taková místa a prostory jsou nezbytná pro rozvíjení participativní přímé demokracie.

Praha potřebuje sociální prostor, který bude:

prostor epicentrum – místo nových kulturních, společenských a politických impulsů a šíření ekologického životního stylu; tvůrčí místo

prostor škola pro všechny – přirozené propojení akademické a neakademické sféry i lidí různých generací; živá univerzita bez kreditů pro všechny generace; živá škola angažovanosti

prostor kontejner – proměnlivé propojování a kombinování už existujících „ostrovů“ české a střeoevropské nezávislé kultury; setkávání s „jinakostí“

prostor přístav – nízkoprahové centrum založené na nekomerční kultuře, pomoc (nejen) mladým lidem při běžném chodu centra zjistit, k čemu mají talent a naučit se s ním pracovat; přístav kde, je možné na chvíli v klidu spočinout, číst si, povídat si nebo manuálně tvořit

prosto nástroj – živá, energeticky úsporná a k okolí citlivá architektura, flexibilní – reagující na požadavky programu uživatelů domu (rekonstrukce či do/stavba);

prostor druhý domov – centrum otevřené po celý den, nikoli jen v době kurzů či představení;

Proč se odkazujeme na zkušenosti a tradice autonomních sociálních center?

Proč autonomní

Protože jsou založená na samosprávě těch, kdo tyto centra využívají a provozují v duchu spolupráce, solidarity a vzájemné pomoci. Nejsou závislá na státních dotacích, na grantech, ani na mecenášství bohatých sponzorů. Na rozdíl od běžných komunitních center, která zpravidla mají svého institucionálního zřizovatele, ať již státního, církevního či soukromého, autonomní sociální centra usilují o nezávislejší vztah a jsou zřizovány a provozovány zdola.

Proč sociální

Protože se neřídí logikou ziskovosti. Služby a aktivity, které se v sociálních centrech odehrávají, jsou především odvislé na potřebách a přáních jak lidí, kteří centrum provozují, využívají, tak i širší komunity a čtvrti, ve kterých se sociální centra nacházejí. Sociální, protože lidem umožňují, aby se v nich pojímali a k ostatním vztahovali podle jiné logiky, než je ta tržní. Aktivity v těchto centrech umožňují lidem, aby přestali být „podnikateli se svými životy“, kteří neustále přepočítávají a kalkulují, nakolik se jim to vyplatí a v druhých vidí konkurenty či prostředek svého podnikání. Naopak umožňují rozvíjet jiné sociální vztahy, hodnoty a subjektivitu založené na sdílení, dohodě, spolupráci a vzájemné pomoci.

Proč centrum

Protože poskytují místo socializace, kde se lidé, často z odlišných sociálních skupin, a s odlišným kulturním zázemím, mohou scházet a potkávat. Jsou místem pro občanské spolky a iniciativy a se svým důrazem na iniciativu zdola, samosprávu, také důležitou sociální laboratoří a místem školy občanské angažovanosti.

Autonomní sociální centra se snaží nabourávat logiku spektaklu, kdy odborní profesionálové připravují program pro diváky a pasivní účastníky. Spíše se snaží nabízet prostor a zázemí pro aktivity kulturní, sociální a politické zdola, které nikoho nediskriminují a respektují základní principy rovnosti mezi lidmi, etniky, rasami a pohlavími.

Plánované aktivity

Sociální a společenské dění

Kavárna bude důležitý prostor každodenního setkávání a socializace. Je pojata jako různorodý prostor, který neovládne jeden reproduktor ani jeden styl odpočinku a kde se budou moci odehrávat přednášky, čtení a diskuse. Nabízí originální jídelníček, obměňovaný podle sezóny a domácích surovin, levná vegetariánská jídla (vaří kolektiv Punx23), zapomenutou českou kuchyni bez magi, piva z malých pivovarů, cider, vodu z vodovodu, sodu, malinovku. Důležitá je otevřená atmosféra celého prostoru, kde lze strávit třeba celý den samostudiem, kavárenskou výukou jazyků, psaním, prací, tvorbou. Důležitou součástí kavárny je i knihovna, kdy na různých místech kavárny budou k dispozici přebytky z redakcí i domácích knihoven, dary, bez evidence, systém knihu za knihu.

Lidová jídelna bude místnost nebo část místnosti s bezbariérovým přístupem a bude sloužit pro místní obyvatele – jako princip sociálního začleňování různých skupin občanů. Budou se v ní konat pravidelné společné snídaně či večeře založené na principu naturální a pracovní výměny (dlouhodobá zkušenost německých center).

Knihovna a infoshop budou nabízet i odpovídající informační zázemí, které bude poskytovat především kontinuálně budovaná knihovna a informační centrum s nabídkou domácích a cizojazyčných alternativních tiskovin, které nejsou běžně dostupné. Bude nabízet široký výběr knih s environmentální, ekologickou, lidskoprávní tematikou a s nimi související sociologickou literaturou. Kromě toho bude obsahovat jedinečný archiv časopisů, zinů a fanzinů zabývajících se alternativní kulturou a politikou.

Komunitní zahrada využívající venkovních prostorů bude rozdělena do dvou částí. V jedné se bude pěstovat zelenina pro potřeby sociálního centra, druhá, veřejná část bude sloužit jako komunitní zahrada pro obyvatele čtvrti.

Komunální dílna fungující jako víceúčelová dílna, plní roli jak praktickou, tak výukovou. Bude poskytovat základní dílenské zázemí (nářadí) pro fungování centra, ale zároveň bude i otevřena širší komunitě. Měla by rozvíjet manuální zručnost zájemců a přispívat k tomu, aby si lidé dokázali opravovat věci svépomocí.

FreeShop /Obchod zdarma je komunitním místem zacíleným na podněcování k myšlenkám recyklace, opětovného využívání a spolupráce. Všechny věci jsou zde poskytovány komukoliv, kdo o ně má zájem, ať už se jedná o oblečení či praktické a využitelné věci. To, co lidé nepotřebují mohou přinést a co potřebují ,si zase mohou odnést.

Mamatata klub bude prostor pro setkávání a potkávání rodičů s dětmi. Bude také sloužit jako tvůrčí prostor pro děti, protože podpora tvořivosti a schopnosti spolu vyjít je u dětí důležitá.

Cyklodílna bude prostor pro opravu, servis kol a jejich recyklaci, protože kola představují ekologický a sociálně dostupný dopravní prostředek.

Zázemí pro iniciativy a spolky. Místo pro občanskou angažovanost.

Vzdělávání

Lidová žižkovská univerzita (LŽU) bude veřejná série přednášek, seminářů a debat lidí z akademické a neakademické sféry. Vzdělávání, diskuse a kultivaci kritického myšlení považujeme za důležité a je třeba stírat bariéry mezi odborným a expertním věděním, které se pěstuje na univerzitách a laickým věděním, podřízeném tomuto expertnímu. Přednášky a semináře se budou věnovat tématům politicko-historickým, kulturně politickým, literárním, hudebním.

Důležitou součástí LŽU bude i projekt **historie Žižkova zdola**, který má za cíl podrobně se věnovat bohaté a nepsané historii této jedinečné pražské čtvrti.

Workshopy/dílny se budou týkat aktuálního alternativního umění. Některé dílny budou mít verzi pro děti. Jedním z cílů dílen je vyhledávání a podpora nových lidí v jednotlivých oblastech, technická a psychologická podpora nové scény nejen v Praze. V návaznosti na projekt LŽU a stírání bariér budou dílny zaměřeny i na manuální a rukodělnou činnost.

kurz pro DJe –kurz obsluhy gramců, různé styly

kurz filmového dokumentu

publicistické kurzy: kurz sebeobrany vůči PR průmyslu a mediální gramotnost; psaní recenze, reportáže, rozhovoru

kurzy open source

jazykové kurzy

kurz sváření

kurz výroby vlastní knihy

kurz sítotisku a výroby plakátu

kurz konkrétních výtvarných technik určený dětem nebo rodičům s dětmi

kurz sebeobrany

právní pomoc pro občanskou společnost

kurz travelingu

kurz přežití ve městě i v divočině

kurz ekologického chování

Tělocvična bude představovat alternativní podobu fit-centra bez specifického zaměření. Bude nabízet prostor bez finančního zatížení všem zájemcům o kurzy sebeobrany, boxu, jógy, CrossFitu či třeba break dancu. Tělocvična bude ale zároveň místem umožňujícím nejen tělesný, ale i duševní rozvoj a měla by tak přispívat k vzájemnému respektu a úctě.

Kultura a umění

Sál pro pořádání hudebních, divadelních a filmových produkcí, pro autorská čtení.

Galerie pro příležitostné menší výstavy fotografií, či výtvarných děl.

Sociální bydlení (co-housing)

ASC by zároveň poskytovalo bydlení pro 5 – 7 lidí, kteří by se zároveň podíleli na provozu ASC Klinika. Nešlo by o klasické bytové jednotky, jako spíše o alternativní formu komunitních bydlení (co-housing) se společnými prostory (kuchyně, sprchový kout, toalety). Zkušenosti ze zahraničí ukazují, že spojení takovéto formy bydlení s provozem ASC usnadňuje jeho provoz, snižuje jeho náklady a nabízí potenciál, jak se vyvázat ze závislosti na grantech a dotacích.

Financování ASC Klinika

Autonomní sociální centr fungují na principu *do-it-yourself* (udělej to sám), jsou založená na samofinancování a dobrovolnosti a příklady ze zahraničí ukazují, že je potenciál, aby to dlouhodobě fungovalo.

ASC se záměrně vyhýbá závislosti na státních dotacích, grantovém systému či bohatých mecenáších.

Jako neziskový projekt, který se snaží vymanit z tržní logiky, se předpokládá symbolické nájemné, s placením výdajů za vodu a elektřinu s výhledem na co největší přechod na soběstačné zdroje (využívání obnovitelných zdrojů, či dešťové vody).

Základním zdrojem financování budou samotné aktivity sociálního centra. Základem udržitelnosti bude generace „zisku“ z některých aktivit, jako jsou koncertní a živé hudební produkce, popř. promítání a doprovodná činnost ve formě zajištění občerstvení návštěvníkům.

Dalším zdrojem financí budou benefiční akce organizované v jiných prostorách na podporu ASC, či v zahraničí.

Třetím zdrojem financí bude crowdfunding (hromadné financování) konkrétních projektů, výdajů, či oprav.

Případné přijetí financí z grantů by mělo projít debatou a dopředu by měly být vyloučeny granty spojené s velkými korporacemi, s diskutabilní sociální či ekologickou odpovědností (OKD, ČEZ)

Iniciátoři projektu

V současnosti je iniciátorem projektu neformální občanská iniciativa několika desítek lidí z oblasti akademické a neziskové sféry, občanského aktivismu, a alternativní a autonomní kultury.

Mgr. et Mgr. Arnošt Novák

Vystudoval Mediální studia a Sociální a kulturní ekologie na Univerzitě Karlově a v současnosti působí a vyučuje na Fakultě humanitních studií Univerzity Karlovy. V letech 1993 – 98 byl aktivní v Autonomním sociálně-kulturním centru Ladronka.

Anna Hausnerová

Sociální pracovnice. Jako terénní sociální pracovnice působí v oblasti pomoci lidem bez domova na území Prahy. Dlouhodobě se zabývá problematikou absence sociálního bydlení a možností efektivní pomoci lidem ohroženým sociálním vyloučením.

Mgr. et Ing. Tereza Virtová

Vystudovala Politologii na Vysoké škole ekonomické a Sociální antropologii na Karlově univerzitě, kde momentálně pokračuje v doktorském studiu. Je rodilou žižkovačkou a osud Prahy 3 a jejích domů a obyvatel jí není lhostejný.

Martina Sosnová

Vystudovala Střední soukromou školu reklamní tvorby, obor Užitá fotografie, kterému se profesionálně nevěnuje. Prošla několika zaměstnáními počínaje komerční sférou, neziskovým sektorem konče. Procestovala jihozápadní Evropu, žila v komunitě v ovocném sadu. Momentálně se snaží najít snesitelný způsob jak žít zpět ve městě.

Ivo Mathé

Nezávislý umělec dlouhodobě působící na pražské kulturní scéně. Zabývá se výtvarným uměním a hudební produkcí. Dlouhodobě usiluje o vytvoření autonomního kulturního centra vytvářejícího alternativu k mainstreamovým a především komerčním podnikům.

